

แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เล่มที่ ๑
เรียนรู้หลักการประพันธ์

โดย นางอ้อมฤทัย พรชัยโรจน์ ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการ
โรงเรียนแม่ลาน้อยดรุณสิกข์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๔
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ เป็นแบบฝึกที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกทักษะการเขียน การใช้ภาษาไทย และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขณะเดียวกันนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้เรื่องการแต่งคำประพันธ์ และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง ซึ่งได้เสนอเนื้อหาเป็นกระบวนการจากง่ายไปหายาก แบบฝึกทักษะมีหลากหลายรูปแบบ มีทั้งหมด ๕ เล่ม ดังนี้

แบบฝึกทักษะเล่มที่ ๑ เรียนรู้หลักการประพันธ์

แบบฝึกทักษะเล่มที่ ๒ เชื่อมคำสัมผัสคล้องจอง

แบบฝึกทักษะเล่มที่ ๓ ย้อนมองภาพพจน์โวหาร

แบบฝึกทักษะเล่มที่ ๔ สื่อสารนำความคิด

แบบฝึกทักษะเล่มที่ ๕ ลิขิตคิดคำแต่งโคลงสี่

แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เล่มที่ ๑ เรียนรู้หลักการประพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกประเภทและรู้จักคำสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับบทร้อยกรอง และสามารถอธิบายคุณค่าของบทร้อยกรองที่กำหนดได้

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ในการนำไปปรับใช้ ในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งช่วยพัฒนาทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุขกับการปฏิบัติกิจกรรม ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้คำแนะนำและให้ความอนุเคราะห์ในการจัดทำแบบฝึกทักษะเล่มนี้จนสำเร็จด้วยดี

อ้อมฤทัย พรชัยโรจน์

คำนำ	ก
สารบัญ	๗
คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะ (สำหรับครู)	๑
คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะ (สำหรับนักเรียน)	๒
มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	๓
จุดประสงค์การเรียนรู้	๓
แบบทดสอบก่อนเรียน	๔
ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคำประพันธ์	๖
แบบฝึกที่ ๑ รับรู้ความหมาย	๙
แบบฝึกที่ ๒ ใส่ใจคุณค่า	๑๐
แบบฝึกที่ ๓ วิเคราะห์ประเภทร้อยกรอง	๑๒
ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง คำที่ควรทราบเกี่ยวกับคำประพันธ์	๑๔
แบบฝึกที่ ๔ ไตร่ตรองคำเป็นคำตาย	๑๖
แบบฝึกที่ ๕ เข้าใจคำครุ - ลหุ	๑๗
แบบฝึกที่ ๖ ระบุคำเอก - โท	๑๘
แบบฝึกที่ ๗ แยกคำขึ้นต้น คำลงท้าย	๑๙
แบบฝึกที่ ๘ หลากหลายคำสร้อยเสริมความ	๒๐
แบบทดสอบหลังเรียน	๒๑
บรรณานุกรม	๒๓
ภาคผนวก	๒๔
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	๒๖
แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๑ รับรู้ความหมาย	๒๗
แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๒ ใส่ใจคุณค่า	๒๘
แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๓ วิเคราะห์ประเภทร้อยกรอง	๒๙
แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๔ ไตร่ตรองคำเป็นคำตาย	๓๐
แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๕ เข้าใจคำครุ ลหุ	๓๑
แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๖ ระบุคำเอก - โท	๓๑
แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๗ แยกคำขึ้นต้น คำลงท้าย	๓๒
แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๘ หลากหลายคำสร้อยเสริมความ	๓๒
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	๓๓
แบบบันทึกคะแนน	๓๔

คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
(สำหรับครู)

แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ เล่มที่ ๑ เรียนรู้หลักการประพันธ์ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสอนวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ใช้พัฒนาทักษะ การแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยนำไปใช้ประกอบกับแผนการจัดการเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ โดยมีวิธีการใช้ ดังนี้

๑. ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

๒. ศึกษาข้อมูลจากแบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ พร้อมทั้งจัดเตรียมแบบฝึกทักษะ ให้พร้อมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

๓. อธิบายให้นักเรียนทราบถึงตัวชี้วัดที่ต้องการให้นักเรียนรู้จากการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ เพื่อให้นักเรียนได้ประโยชน์สูงสุดจากการทำแบบฝึกทักษะ

๔. ก่อนจัดการเรียนรู้ครูต้องชี้แจงวิธีการและขั้นตอนให้นักเรียนทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๕. ครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้ฝึกปฏิบัติจริง และปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดให้ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดทักษะและเกิดความชำนาญในเนื้อหาที่จัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

๖. การปฏิบัติกิจกรรมครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการ

๗. ประเมินผลการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบท้ายบทเรียนที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

๘. สรุปผลการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบผลงานร่วมกับนักเรียนและบันทึกคะแนน

คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
(สำหรับนักเรียน)

การใช้แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เล่มที่ ๑ เรียนรู้หลักการประพันธ์ ที่นักเรียนจะได้ศึกษาต่อไปนี้เป็นแบบฝึกเสริมทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ โดยมีครูเป็นผู้แนะนำหรือนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองด้วยการปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

๑. ศึกษามาตรฐานตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ให้เข้าใจ
๒. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนแบบปรนัย จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที ลงในกระดาษคำตอบ
๓. ศึกษาเนื้อหาและตัวอย่างจากใบความรู้เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบทร้อยกรองและคำที่ควรทราบเกี่ยวกับบทร้อยกรอง
๔. ปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ ๑ - แบบฝึกที่ ๘ โดยตอบคำถามที่ละแบบฝึกให้ถูกต้องครบถ้วน
๕. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ไม่ตรวจดูคำตอบจากเฉลยก่อน
๖. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมในแบบฝึกทักษะเรียบร้อยแล้ว ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกทักษะ
๗. ทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที ลงในกระดาษคำตอบ
๘. ตรวจคำตอบและบันทึกผลคะแนนลงในแบบบันทึกคะแนนท้ายเล่มเพื่อทราบผลการพัฒนา
๙. ควรเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและผลการทดสอบหลังเรียน

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ
แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด

ท ๑.๑ ม.๓/๙ ตีความและประเมินคุณค่าและแนวคิดที่ได้จากงานเขียนอย่างหลากหลาย
เพื่อนำไปใช้ แก้ปัญหาในชีวิต

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา
และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

ท ๔.๑ ม.๓/๖ แต่งบทร้อยกรอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำประพันธ์ได้
๒. นักเรียนสามารถจำแนกประเภทของคำประพันธ์ไทยได้
๓. นักเรียนรู้จักคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการแต่งคำประพันธ์แต่ละชนิด
๔. นักเรียนสามารถอธิบายและประเมินค่าของคำประพันธ์ที่อ่านได้

แบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง เรียนรู้หลักการประพันธ์

คำชี้แจง ข้อสอบมีทั้งหมดจำนวน ๑ ตอน เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน ๑๐ ข้อ เวลา ๑๐ นาที คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (x) ลงในกระดาษคำตอบ

๑. ข้อใดกล่าวถึงความหมายของการประพันธ์ได้ถูกต้องที่สุด
 - ก. การบัญญัติคำให้เป็นเรื่องราว
 - ข. คำที่มีสัมผัสคล้องจองกันได้ไพเราะ
 - ค. ถ้อยคำที่ได้ร้อยกรองแล้วมีความสละสลวย
 - ง. การเรียบเรียงถ้อยคำให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์
๒. ข้อใดคือความหมายของคำว่า “คณะ”
 - ก. แบบบังคับว่าบทร้อยกรองแต่ละชนิดจะต้องมีจำนวนวรรค จำนวนคำ เอก-โท หรือครู-หลู ตามที่กำหนดไว้
 - ข. จำนวนคำของแต่ละวรรค ว่ามีเท่าไร ห้ามเกินหรือขาด
 - ค. ลักษณะบังคับให้มีตำแหน่งเอกหรือโทเท่านั้น
 - ง. ลักษณะของเสียงหนักหรือเบาของแต่ละวรรค
๓. คำเป็นคำตาย เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองประเภทใดมากที่สุด
 - ก. กลอน
 - ข. โคลง
 - ค. กาพย์
 - ง. ฉันท์
๔. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
 - ก. คำสร้อยใช้กับบทร้อยกรองชนิดใดก็ได้
 - ข. ในการแต่งกลอนไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องเสียงวรรณยุกต์
 - ค. คำเป็นคำตายใช้บังคับเฉพาะในบทร้อยกรองประเภทฉันท์เท่านั้น
 - ง. คำที่ใช้บรรจุในบทร้อยกรองต่าง ๆ นั้นล้วนหมายถึงคำพยางค์ทั้งสิ้น
๕. ข้อใดปรากฏอยู่ในคำประพันธ์ทุกชนิด
 - ก. สัมผัสนอก
 - ข. สัมผัสใน
 - ค. เสียงวรรณยุกต์
 - ง. เสียงหนักเบา

๖. ข้อใดใช้คำขึ้นต้นได้ถูกต้อง

- ก. เมื่อนั้น เสนาวานรน้อยใหญ่
ค. เมื่อนั้น ทศกัณฐ์โกรธาหน้าหม่นหมอง

- ข. เมื่อนั้น หนุมานชาญชัยไม่ถอยหนี
ง. เมื่อนั้น สุครีพอนุชาเข้าขัดขวาง

๗. ข้อใดมีสัมผัสในมากที่สุด

- ก. ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร
ค. จะไปลามาไต้หวันะศิษย์นะ

- ข. อนิจจาไอ้ว่าความรักเอย
ง. ยามปิดภาคคิดถึงตรึงใจยิ่ง

๘. คำใดใช้เป็นคำสร้อยได้ทุกคำ

- ก. นา นอ เทอญ แท้
ค. พี่ น้อง แฮ หนา

- ข. เอ๋ย ฤา เอย ดี
ง. แม่ พ่อ เฮย บารณี

๙. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. ณ ธ บ่ ก็ นับเป็นคำครุ
ค. คำลหุ ประสมกับสระ อำ ไอ โอ เอา

- ข. คำครุ คือคำที่มีตัวสะกดได้ทุกแม่
ง. สายัณตะวันยาม เป็นคำลหุทุกคำ

๑๐. “ใดใดในโลกล้วน อนิจจัง
คงแต่บาปบุญยัง เทียงแท้
คือเงาติดตัวตรึง ตรึงแน่น อยู่หนา
ตามแต่บุญบาปแล้ว ก่อเกื้อรักษา”

บทร้อยกรองนี้มีวัตถุประสงค์ตามข้อใด

- ก. สอนให้ทำ ข. เตือนให้คิด
ค. อธิบายให้เข้าใจ ง. ปลอบใจให้มีความหวัง

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคำประพันธ์

ความหมายและความเป็นมาของคำประพันธ์

คำประพันธ์ หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ โดยมีกำหนดข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความครึกครื้นและมีความไพเราะแตกต่างไปจากถ้อยคำธรรมดา

คำประพันธ์หรือบทร้อยกรอง ปรากฏเป็นหลักฐานครั้งแรกในวรรณคดีเรื่อง “ลิลิตโองการแช่งน้ำ” ในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) เป็นคำประพันธ์ประเภทโคลงกับร่าย

คำประพันธ์ที่เรียกว่าร้อยกรองในปัจจุบันนี้ โบราณเรียกกันหลายอย่าง เช่น เรียกว่า “กลอน กานท์ กวีนิพนธ์ กวีวจนะ บทประพันธ์ และคำประพันธ์ เป็นต้น

(วิเชียร เกษประทุม, ๒๕๕๗, หน้า ๒๙๗)

ลักษณะของคำประพันธ์ที่ดี

คำประพันธ์ที่ดีจะต้องประกอบไปด้วยลักษณะต่อไปนี้

๑. แต่งถูกต้องตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์แต่ละชนิด
๒. ใช้ถ้อยคำประณีต ดีทั้งรูปคำและเสียงของคำ
๓. มีสัมผัสในไพเราะเหมาะสม
๔. มีเนื้อความดีเด่น ลำดับความเป็นระเบียบเรียบร้อย มาสลับสับสนวนวนไปมา ไม่ใช่ถ้อยคำซ้ำ ๆ ซาก ๆ
๕. ก่อให้เกิดอารมณ์ในลักษณะต่าง ๆ

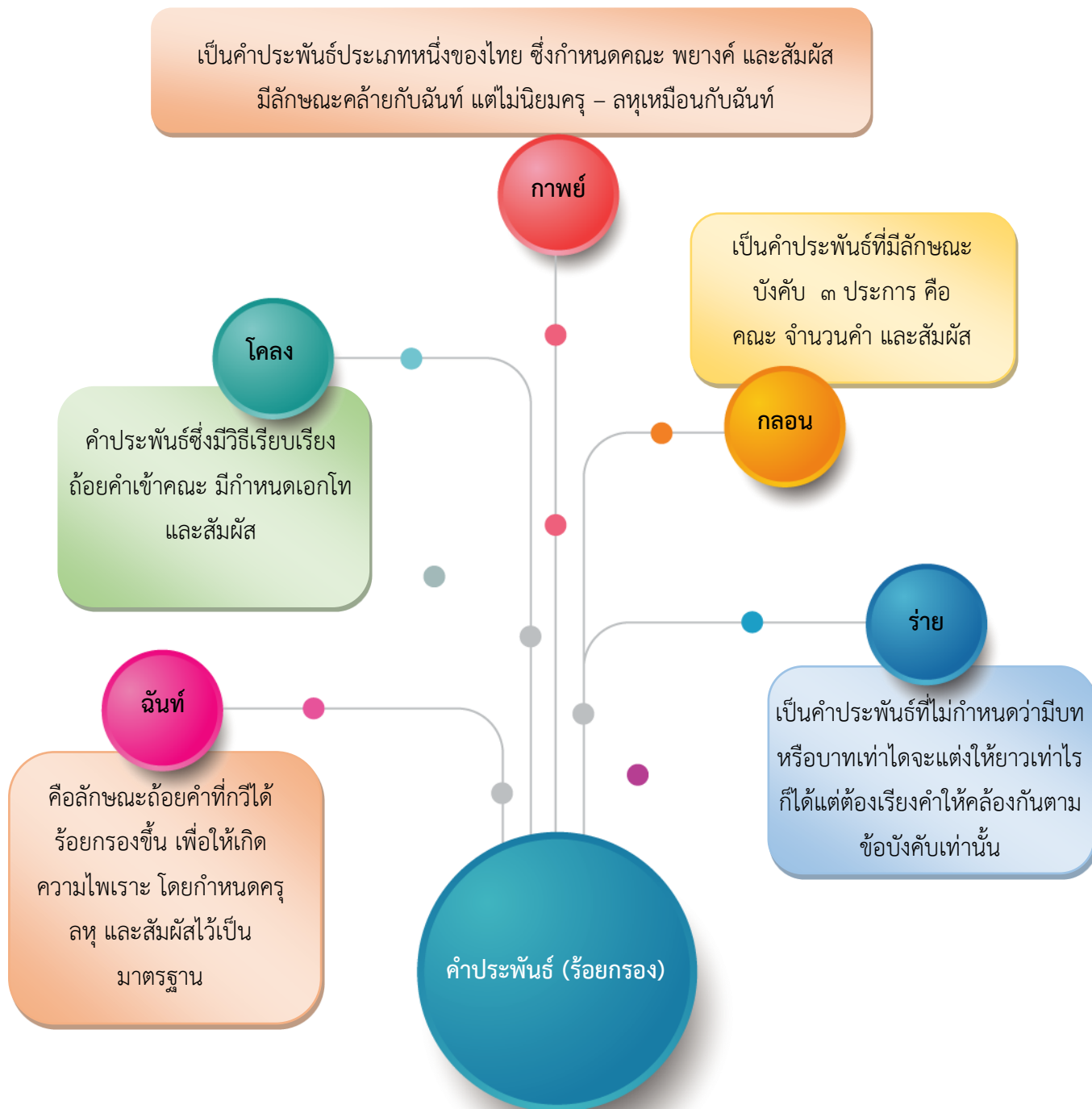
(เริงชัย ทองหล่อ, ๒๕๕๘, หน้า ๑๑)

รูปแบบของคำประพันธ์ไทย

รูปแบบของคำประพันธ์ไทย หรือชนิดของคำประพันธ์ ได้แก่ ถ้อยคำที่นำมาเรียบเรียงกัน มีกำหนดเอาไว้เป็นแบบแผน จำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๕ ประเภท ดังนี้

ประโยชน์ของการประพันธ์

บทร้อยกรองมีประโยชน์และคุณค่าหลายประการ ทั้งในส่วนของผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้แต่ง และคุณค่าทางภาษา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ทำให้เกิดภาษาที่ประณีต ไพเราะ เพลิตเพลิน ในรสสำเนียงและเนื้อความ เพราะผู้แต่งจะต้องสรรถ้อยคำให้มีเสียงสัมผัสและผูกเนื้อความให้น่าฟัง
๒. ฝึกให้สนใจและรอบรู้ในการใช้ภาษาและเข้าใจภาษาอย่างประณีตลึกซึ้ง
๓. ช่วยให้เกิดความจำแม่นยำ เพราะมีความไพเราะจงใจให้นิยมชมชอบและมีสัมผัสคล้องจองทำให้จำง่าย
๔. ทำให้ภาษามีวิวัฒนาการ เพราะต้องคิดค้นกลั่นกรองเลือกสรรหาถ้อยคำมาใช้ให้เหมาะสมและต้องเรียบเรียงให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความหมายคมคายลึกซึ้ง
๕. ทำให้เกิดวรรณคดี ซึ่งนับเป็นสมบัติสำคัญของชาติอย่างหนึ่ง และมีกวีเป็นศรีประดับชาติ
๖. ทำให้เกิดความคิดริเริ่มในการสร้างแบบการประพันธ์ชนิดต่าง ๆ จนกลายเป็นมรดกตกทอดมาถึงคนรุ่นหลัง
๗. ทำให้รักษาถ้อยคำสำนวนและขนบธรรมเนียมประเพณีเก่า ๆ ไว้มิให้สูญ เพราะผู้ประพันธ์ย่อมจะบรรจุสำนวนภาษาและเหตุการณ์ที่ปรากฏในสมัยของผู้ประพันธ์ไว้ในวรรณกรรมที่แต่งขึ้น

(เริงชัย ทองหล่อ, ๒๕๕๘, หน้า ๑๑-๑๒)

มาทำแบบฝึกหัดกันนะครับ

แบบฝึกที่ ๑ เข้าใจความหมาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่มีเนื้อความถูกต้อง
และใส่เครื่องหมาย × หน้าข้อที่มีเนื้อความไม่ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

-๑. คำประพันธ์ คือถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์
-๒. คำประพันธ์แต่ละชนิด แตกต่างกันไปตามกฎ ข้อบังคับและแผนผัง
-๓. คำประพันธ์ประเภทฉันทลักษณ์ที่มีการบังคับคำครุ-ลหุ
-๔. กาพย์ยานี ๑๑ หนึ่งบทมี ๔ วรรค วรรคหน้า ๖ คำ วรรคหลัง ๕ คำ
-๕. บทร้อยกรองได้รับความนิยมนับแต่สมัยพระเจ้าอู่ทองเป็นต้นมา
-๖. คำประพันธ์ประเภทโคลงมีลักษณะพิเศษบังคับคำเอก คำโท
-๗. คำประพันธ์ประเภทกาพย์มีการบังคับคำครุ-ลหุ เหมือนฉันท
-๘. คำประพันธ์ประเภทฉันทลักษณ์ที่มีลักษณะพิเศษบังคับเสียงวรรณยุกต์ของคำท้ายวรรค
-๙. คำประพันธ์ประเภทกลอนไม่มีการบังคับคำครุ ลหุ
-๑๐. ร่ายสุภาพ จัดเป็นงานประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ได้.....คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน : ตอบถูกข้อละ ๑ คะแนน

ผ่านเกณฑ์ ได้คะแนนร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป หรือได้คะแนนตั้งแต่ ๘ คะแนนขึ้นไป

แบบฝึกที่ ๒ เข้าใจคุณค่า

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายคุณค่าของบทร้อยกรองที่กำหนดให้ (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง	ความรู้ด้อยล้ำ	สินทรัพย์
คิดค่าควรเมื่อนับ	ยิ่งไซ้	
เพราะเหตุจกอยู่กับ	กายอาต - มานา	
โจรจกเปียบได้	เร่งรู้เรียนเอา	
	โคลงโลกนิติ	

แนวการตอบ : โคลงบทนี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของความรู้ ชี้ให้เห็นว่าคนที่มีความรู้เปรียบเสมือนมีทรัพย์สิน และความรู้นั้นจะอยู่ติดกับตัวเราไม่มีใครเอาไปได้

๑.

ความรักเหมือนโรคา	บันดาลตาให้มีดม
ไม่เย็นและไม่ยล	อุปเสศคเคใดใด
ความรักเหมือนโคถึก	กำลังคึกคึกขังไว้
ก็โลดจากคอกไป	บยอมอยู่ ณ ที่ขัง
ถึงหากจะผูกไว้	ก็ดึงไปด้วยกำลัง
ยิ่งห้ามก็ยิ่งคลั่ง	บหวนคิดถึงเจ็บกาย
คงมีแต่ผลร้าย	และปราศจากซึ่งผลดี
	มัทนะพาธา : รัชกาลที่ ๖

๒.

ถึงบางพุดพุดดีเป็นศรีศักดิ์	มีคนรักรสถ้อยอรรอยจิต
แม่นพุดชั่วตัวตายทำลายมิตร	จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพุดจา
	สุนทรภู่

๓.

มีสสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาท
จงมักน้อยกินน้อยค่อยบรรจง
ไม่ควรซื้อก็อย่าไปพิไรซื้อ
เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าชรากาล

อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์
อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน
ให้เป็นมือเป็นคราวทั้งควาหวาน
จงเลี้ยงท่านอย่าให้อุดระทดใจ
สุภาचितสอนหญิง

๔.

พฤษภาภาสร
โททนต์เสนงคง
นรชาติวางวาย
สถิตยั่วแต่ชั่วดี

อีกกฤษณอันปลดปลง
สำคัญหมายในกายมี
มลายสิ้นทั้งอินทรี
ประดับไว้ในโลกา
สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

๕.

อย่าเกียจคร้านการเรียนเร่งอุตสาห
จะตกถิ่นฐานใดคงไม่แคลน
อันความรู้รู้กระจ่างแต่อย่างเดียว
อาจจะชักเชิดชูสกนธ์

มีวิชาเหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน
ถึงคับแค้นก็พออยู่ประทั้งตน
แต่ให้เชี่ยวชาญเกิดจะเกิดผล
ถึงคนจนพงศ์ไพร่คงได้ดี
พระศรีสุนทรโวหาร น้อยอาจารย์ยางกูร

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ได้.....คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

-อธิบายคุณค่าของบทหรือกรอนได้ชัดเจน มีเหตุผล ข้อละ ๒ คะแนน

-อธิบายคุณค่าของบทหรือกรอนได้บ้าง ข้อละ ๑คะแนน

ผ่านเกณฑ์ ได้คะแนนร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป หรือได้คะแนนตั้งแต่ ๘ คะแนนขึ้นไป

แบบฝึกที่ ๓ วิเคราะห์ประเภทร้อยกรอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์บทร้อยกรองที่กำหนดให้ ว่าเป็นบทร้อยกรองประเภทใด และบอก
หลักการสังเกต (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง

วู้งเว้งชวากผา
ช่องชานชโลทร

ชนแผ่นศิลาสลอน
ชนแผ่นกระเซ็นสาย

อิสราคำฉันท์ : ผัน สาลักษณ์

เป็นบทร้อยกรองประเภท *อินทรวีเชียรฉันท์ ๑๑*

สังเกตจาก *มีคำครุ ๓ พยางค์ และมี ๒ บาท บาทละ ๒ วรรค วรรคแรก ๕ คำ วรรคหลัง ๖ คำ*

๑. รักประเทศรักเพื่อนบ้านงานทุกสิ่ง
สามัคคีไมตรีมิตรจิตขึ้นบาน

รักสัตย์จริงรักวิชาใจกล้าหาญ
ตลอดกาลมรณะอย่าละธรรม์

หลักภาษาไทย : กำชัย ทองหล่อ

เป็นบทร้อยกรองประเภท.....

สังเกตจาก.....

๒. แมงภูตัวผึ้งภุมรา
ปะขาวแลตัวเต่าทอง

แดนต่อตัวตา

สืตวาภิธาน : พระศรีสุนทรโวหาร

เป็นบทร้อยกรองประเภท.....

สังเกตจาก.....

๓.	ความรู้ยิ่งได้	สินศักดิ์
	เป็นที่ชนพำนัก	นอบนั้ว
	อย่าเกลียดเกลียดหน้ารัก	เรียนต่อ
	รู้ชอบใช้หอบหิ้ว	เหน้อยแพ้แรงโรย
		โคลงโลกนิติ : กรมพระยาเดชาดิศร

เป็นบทร้อยกรองประเภท.....

สังเกตจาก.....

๔.	นาวาแน่นเป็นขนัด	ล้วนรูปสัตว์แสนยาก
	เรือเร็วทิวธงสลอน	สาครลั่นครื้นครื้นฟอง
		กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

เป็นบทร้อยกรองประเภท.....

สังเกตจาก.....

๕.	สัควาหวานอื่นมีหมื่นแสน	ไม่เหมือนมั่นพจมานที่หวานหอม
	กลิ่นประเทียบเปรียบดวงพวงพะยอม	อาจจะน้อมจิตโน้มด้วยโลมลม
	มั่นลือลามหยาบหยาบไม่ปลาบปลื้ม	ดังดูดดื่มบอระเพ็ดที่เข็ดขม
	ผู้ดีไพร่ไม่ประกอบชอบอารมณ์	ใครฟังลมเมินหน้าระอาเอย
		พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงบดินทรไพศาลโสภณ

เป็นบทร้อยกรองประเภท.....

สังเกตจาก.....

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ได้.....คะแนน

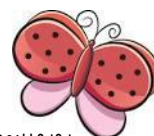
เกณฑ์การให้คะแนน

-ระบุประเภทบทร้อยกรองและบอกข้อสังเกตได้ถูกต้องข้อละ ๒ คะแนน

-ระบุประเภทบทร้อยกรองได้แต่บอกข้อสังเกตไม่ถูกต้องหรือระบุประเภทบทร้อยกรองไม่ได้ แต่บอกข้อสังเกตได้ถูกต้อง ข้อละ ๑ คะแนน

-ระบุประเภทบทร้อยกรองไม่ถูกต้อง และบอกหลักสังเกตไม่ได้ ๐ คะแนน

ผ่านเกณฑ์ ได้คะแนนร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป หรือได้คะแนนตั้งแต่ ๘ คะแนนขึ้นไป

ใบความรู้ที่ ๒

เรื่อง คำที่ควรทราบเกี่ยวกับคำประพันธ์

ฉันทลักษณ์ แปลว่าตำราว่าด้วยคำประพันธ์ หมายถึงระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้ในการแต่งคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ

ในการแต่งคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ จะต้องรู้จักลักษณะที่สำคัญเกี่ยวกับการประพันธ์ดังต่อไปนี้

๑. คณะ แต่เดิมนั้นหมายถึง การกำหนดจำนวนคำในแต่ละวรรค ในบาทหรือในบทของร้อยกรองประเภทฉันทลักษณ์ที่เรานำแบบอย่างมาจากอินเดีย แต่ต่อมาหมายถึงการกำหนดจำนวนคำในวรรค ในบาทและในบทของร้อยกรองทุกชนิดของไทยด้วยกัน แยกออกเป็นลักษณะย่อย ดังนี้

๑.๑ บท คือ คำประพันธ์ตอนหนึ่ง ๆ จะสั้นจะยาวแล้วแต่ประเภทของคำประพันธ์ เช่น โคลงสี่สุภาพ ๑ บท มี ๔ บาท และบาทละ ๒ วรรค เป็นต้น

๑.๒ บาท คือ ส่วนย่อยของคำประพันธ์แต่ละบท ซึ่งมีมาน้อยแล้วแต่ชนิดของคำประพันธ์ เช่น โคลงสี่สุภาพ ๑ บาท มี ๒ วรรค เป็นต้น

๑.๓ วรรค คือส่วนย่อยของบาท หนึ่งบาทจะมี ๑-๒ วรรคขึ้นไปแล้วแต่ชนิดของคำประพันธ์

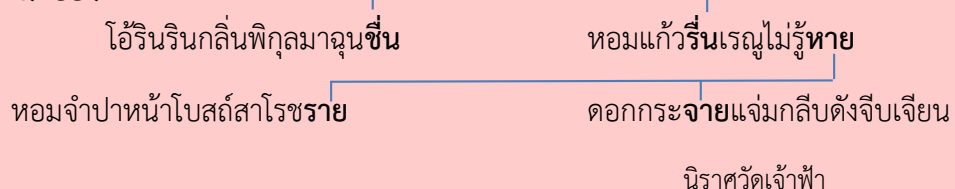
๑.๔ คำหรือพยางค์ หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ ไม่ว่าจะสั้นหรือยาวเพียงใด และจะมีความหมายหรือไม่ ก็ตาม ในวิชาการประพันธ์เราเรียกว่าคำ แต่วิชาภาษาไทยเราเรียกว่าพยางค์ คำเป็นส่วนย่อยของวรรค เช่น กลอนแปดวรรคหนึ่งมี ๘ คำ เป็นต้น นอกจากนี้ คำยังหมายถึงคำกลอน ซึ่งมี ๒ วรรคด้วยกัน เป็นต้น

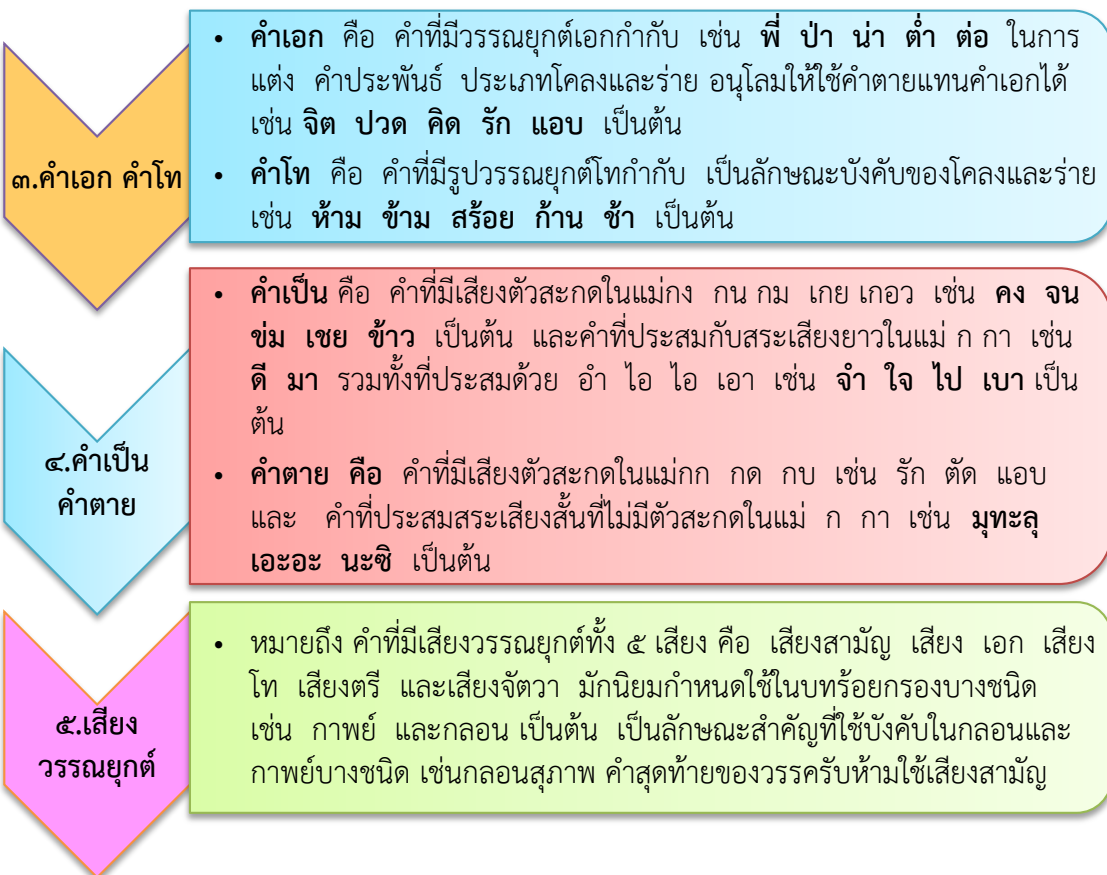
๒. สัมผัส คือ คำคล้องจองของถ้อยคำ หรือข้อบังคับที่ใช้ในฉันทลักษณ์เพื่อให้เสียงรับกัน แบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑ สัมผัสนอก เป็นสัมผัสบังคับคือสัมผัสนอกวรรค

๒.๒ สัมผัสใน มี ๒ ชนิด คือสัมผัสสระ และสัมผัสพยัญชนะ ไม่บังคับแต่กวีนิยมแต่งเพื่อความไพเราะ

ตัวอย่าง

๖. คำครุ ซึ่งใช้สัญลักษณ์ (ˊ) ใช้เฉพาะในบทร้อยกรองประเภทฉันทน์ หมายถึง คำทุกคำที่มีตัวสะกด เช่น **ยักษ์ จน หมด ชม พบ คง** และคำที่ประสมกับสระเสียงยาวในแม่ ก กา เช่น **มี ยา ป้า** รวมทั้ง **อำ ไอ โอ เอา** เช่น **ทำ ไป ใจ เยาว์** เป็นต้น

๗. คำลหุ ซึ่งใช้สัญลักษณ์ (ˋ) ใช้เฉพาะในบทร้อยกรองประเภทฉันทน์ หมายถึง คำที่ประสมกับสระเสียงสั้นในแม่ ก กา ยกเว้น **อำ ไอ โอ เอา** เช่น **ชีชะ เพราะ ศิวะ ดนุ ดี** เป็นต้น และคำที่มีพยัญชนะตัวเดียว เช่น **ณ ธ ก็ บ บ่** เป็นต้น

๘. คำนำ หมายถึงคำที่ใช้ขึ้นต้นสำหรับคำประพันธ์บางประเภท เช่น กลอนบทละคร ขึ้นต้นด้วย **เมื่อนั้น บัดนั้น** กลอนดอกร้อย ใช้คำว่า **เอ๋ย** คั่นกลางคำที่ซ้ำกัน แล้วใช้คำเติมท้ายอีกคำหนึ่ง เช่น **นักเอย่นักเรียน** กลอนสักวา ใช้คำว่า **สักวา** เป็นคำขึ้นต้นในวรรคแรกของกลอน เช่น **สักวา ดาวจระเข้ก็เหวก**

๙. คำสร้อย คือ คำที่ใช้เติมลงท้ายวรรค ท้ายบาท หรือท้ายบทร้อยกรองเพื่อความไพเราะหรือเพื่อให้ครบจำนวนคำตามลักษณะบังคับ ใช้เฉพาะคำประพันธ์ประเภทโคลงและร่าย เช่น **แลนา พื เอย์ ฤาพื นาพื่อ แม่แล นื่องเฮย หนึ่งรา** เป็นต้น

แบบฝึกที่ ๔ ไตร่ตรองคำเป็นคำตาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำที่กำหนดให้ แล้วแยกคำเป็นและคำตายให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

อนุญาต	สังหรณ์	กาลเวลา	หลับสนิท	ชื่นชม
ภูมิใจ	ประเทศ	รอนแรม	ละเอียด	พราหมณ์
ลิขิต	ประจักษ์	เล่าเรียน	น้ำคลอง	เบียดเสียด
รูปภาพ	ตริงตรา	เปลี่ยนแปลง	พินิจ	สกปรก

คำเป็น		คำตาย
ตัวอย่าง	อ่านเขียน	ทิกทัก

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ได้.....คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

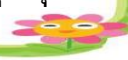
-ตอบถูกต้องคำละ ๐.๕ คะแนน

ผ่านเกณฑ์ ได้คะแนนร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป หรือได้คะแนนตั้งแต่ ๘ คะแนนขึ้นไป

แบบฝึกที่ ๕ เข้าใจคำครุ-ลหุ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำด้านขวามือ ตั้งแต่อักษร ก-ญ นำมาเติมในช่องว่างหน้าข้อที่ ๑-๑๐ ที่มีลักษณะตรงตามคำครุ หรือ คำลหุที่กำหนดให้ (๑๐ คะแนน)

.....ญ.....ตัวอย่าง ลหุ-ลหุ-ครุ

.....๑. ครุ-ครุ

.....๒. ครุ-ลหุ

.....๓. ลหุ-ลหุ

.....๔. ลหุ-ครุ

.....๕. ครุ-ครุ-ครุ

.....๖. ครุ-ครุ-ลหุ

.....๗. ครุ-ลหุ-ครุ

.....๘. ลหุ-ครุ-ครุ

.....๙. ลหุ-ครุ-ลหุ

.....๑๐. ลหุ-ลหุ-ครุ

ก. อดทน

ข. วินัย

ค. มลฤดี

ง. มุมานะ

จ. ประชาชน

ฉ. อนุญาต

ช. เตาะแตะ

ซ. นาดิ

ฌ. วาซาบิ

ญ. สิ่งแปลกปลอม

ฎ. มยุรี

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ได้.....คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

-ตอบถูกต้องข้อละ ๑ คะแนน

ผ่านเกณฑ์ ได้คะแนนร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป หรือได้คะแนนตั้งแต่ ๘ คะแนนขึ้นไป

แบบฝึกที่ ๖ ระบุคำเอก-โท ไม่สับสน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำเอกและคำโทที่กำหนดให้ต่อไปนี้ แล้วแยกประเภทของคำให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

เฒ่า นี้ ทั้ง ให้ พี่ ร่ม กล้วย แพทย์ มาก สระ น้อง
 เทพ บ้าง นี้อ น้ำ เฟ่ง พิศ พร้อม เกียรติ เกล้า เกลี้ยง ท่า

คำเอก

ตัวอย่าง.....ท่า.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำโท

ตัวอย่าง.....น้อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ได้.....คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

-ตอบถูกต้องคำละ ๐.๕ คะแนน

ผ่านเกณฑ์ ได้คะแนนร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป หรือได้คะแนนตั้งแต่ ๘ คะแนนขึ้นไป

แบบฝึกที่ ๗ แยกคำขึ้นต้น คำลงท้าย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่กำหนด เติมลงในช่องว่างให้ตรงกับลักษณะของคำขึ้นต้นหรือคำลงท้ายในบทร้อยกรอง (๑๐ คะแนน)

สักรา เอ๋ย เมื่อนั้น บัดนั้น ครานั้น มาจะกล่าวทไป
เอ๋ย แล เทอญ นั้นแล จะกล่าวถึง

ตัวอย่าง มาจะกล่าวทไป ↔ ใช้เมื่อขึ้นต้นเรื่องหรือเปลี่ยนไปกล่าวถึงเรื่องตอนอื่น

- ๑..... ↔ ใช้ค้นกลางคำที่ซ้ำกัน ในกลอนดอกสร้อย
- ๒..... ↔ ใช้เป็นคำขึ้นต้น เมื่อจะกล่าวถึงตัวละครที่มีตำแหน่งรองลงมา
- ๓..... ↔ ใช้เป็นคำขึ้นต้นในวรรคที่หนึ่งนำขึ้นก่อน เมื่อจะกล่าวถึงตอนสนทนา
- ๔..... ↔ ใช้เป็นคำขึ้นต้น เมื่อจะกล่าวถึงตัวเอกหรือตัวสำคัญ
- ๕..... ↔ ใช้เป็นคำขึ้นต้นในวรรคแรกของกลอนสักรา
- ๖..... ↔ ใช้เป็นคำลงท้ายของกลอนสักรา กลอนดอกสร้อย เพลงยาว
- ๗..... ↔ ใช้เป็นคำลงท้ายของโคลง กลอน ร่าย กาพย์ ฉันท์ ในกรณี
ที่กล่าวอ่อนวอนหรือขอ
- ๘..... ↔ นิยมใช้เป็นคำลงท้ายของโคลง , ร่าย, ฉันท์
- ๙..... ↔ นิยมใช้เป็นคำลงท้ายของร่ายยาว หรือแหล่เทศน์เพื่อแสดงว่าจบต่อ
หรือจบเรื่อง
- ๑๐..... ↔ ใช้เป็นคำขึ้นต้นในวรรคที่หนึ่งนำหน้าขึ้นก่อนเมื่อจะเปลี่ยนความไป
กล่าวถึงเรื่องอื่นที่แทรกเข้ามา

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ได้.....คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

-ตอบถูกต้องข้อละ ๑ คะแนน

ผ่านเกณฑ์ ได้คะแนนร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป หรือได้คะแนนตั้งแต่ ๘ คะแนนขึ้นไป

แบบฝึกที่ ๘ หลากหลายคำสร้อยเสริมความ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำในวงเล็บที่เหมาะสมกับคำสร้อยในบทร้อยกรอง เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง

สองเชื้อพี่หลับไหล
วานจวนชำระใจ

ลืมตื่น ถ้า...พี่... (พ่อ พี่)
ความทุกข์ พี่...รา (เนอ รา)

๑. แสนศีกแสนศาสตร์พ้อง แสนพัน มา..... (ถ้า แม่)
๒. ประมาณกิ่งเกศา ถาห่าง เรียม..... (เลย นอ)
๓. มกุฎพิมานมณ จิริทิพย์ เทียม..... (แล ถา)
๔. จำปาราศบุญเรือง รongบาท พระ..... (เอย นา)
๕. จำปาจำเปรียบเนื้อ นางสวรรค ภู..... (เอย แส)
๖. ขึ้นดั่งชัยพฤกษ์พร้อม มธรา ภิเชก..... (เนอ เฮย)
๗. นิทานนิเทศท้าว องค์ใด..... (กิดี้ กันนอ)
๘. อชฌาสัยแห่งสามัญ บุญแต่ง มา..... (แส เทอญ)
๙. ศัตรูหมู่พาลา พาลพ่าย ฤทธิ..... (พ่อ บารมี)
๑๐. หัดแต่งกิดีลั่น แร่รู้เรียนโคลง กัน..... (เลย นอ)

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ได้.....คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

-ตอบถูกต้องข้อละ ๑ คะแนน

ผ่านเกณฑ์ ได้คะแนนร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป หรือได้คะแนนตั้งแต่ ๘ คะแนนขึ้นไป

แบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง เรียนรู้หลักการประพันธ์

คำชี้แจง ข้อสอบมีทั้งหมดจำนวน ๒ ตอน ตอนที่ ๑ ข้อสอบแบบปรนัย จำนวน ๑๐ ข้อ เวลา ๑๐ นาที คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

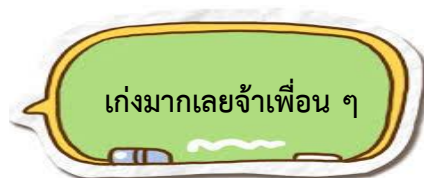

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (x) ลงในกระดาษคำตอบ

๑. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
 - ก. คำที่ใช้บรรจุในบทร้อยกรองต่าง ๆ นั้นล้วนหมายถึงคำพยางค์ทั้งสิ้น
 - ข. คำเป็นคำตายใช้บังคับเฉพาะในบทร้อยกรองประเภทฉันท์เท่านั้น
 - ค. ในการแต่งกลอนไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องเสียงวรรณยุกต์
 - ง. คำสร้อยใช้กับบทร้อยกรองชนิดใดก็ได้
๒. ข้อใดใช้คำขึ้นต้นได้ถูกต้อง
 - ก. เมื่อนั้น หนุมานชาญชัยไม่ถอยหนี
 - ข. เมื่อนั้น เสนาวานรน้อยใหญ่
 - ค. เมื่อนั้น สุครีพอนุชาเข้าขัดขวาง
 - ง. เมื่อนั้น ทศกัณฐ์โกรธหาหน้าหม่นหมอง
๓. ข้อใดคือความหมายของคำว่า “คณะ”
 - ก. แบบบังคับว่าบทร้อยกรองแต่ละชนิดจะต้องมีจำนวนวรรค จำนวนคำ , เอก-โท หรือ ครุ-ลหุ ตามที่กำหนดไว้
 - ข. จำนวนคำของแต่ละวรรค ว่ามีเท่าไร ห้ามเกินหรือขาด
 - ค. ลักษณะของเสียงหนักหรือเบาของแต่ละวรรค
 - ง. ลักษณะบังคับให้มีตำแหน่งเอกหรือโทเท่านั้นคำ
๔. คำเป็นคำตาย เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองประเภทใดมากที่สุด
 - ก. กลอน
 - ข. โคลง
 - ค. กาพย์
 - ง. ฉันท์
๕. ข้อใดปรากฏอยู่ในคำประพันธ์ทุกชนิด
 - ก. สัมผัสนอก
 - ข. สัมผัสใน
 - ค. เสียงวรรณยุกต์
 - ง. เสียงหนักเบา

๖. ข้อใดกล่าวถึงความหมายของการประพันธ์ได้ถูกต้องที่สุด
- การบัญญัติคำให้เป็นเรื่องราว
 - คำที่มีสัมผัสคล้องจองกันได้ไพเราะ
 - ถ้อยคำที่ได้ร้อยกรองแล้วมีความสละสลวย
 - การเรียบเรียงถ้อยคำให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์
๗. “ใดใดในโลกล้วน อนิจจัง
คงแต่บาปบุญยัง เทียงแท้
คือเงาติดตัวตรึง ตรึงแน่น อยู่หนา
ตามแต่บุญบาปแล้ว ก่อเกื้อรักษา”
บทร้อยกรองนี้มีวัตถุประสงค์ตามข้อใด
- สอนให้ทำ
 - เตือนให้คิด
 - อธิบายให้เข้าใจ
 - ปลอบใจให้มีความหวัง
๘. ข้อใดมีสัมผัสในมากที่สุด
- จะไปลามาไหร่นะศิษย์นะ
 - อนิจจาไอ้ว่าความรักเอย
 - ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร
 - ยามปิดภาคคิดถึงตรึงใจยิ่ง
๙. คำใดใช้เป็นคำสร้อยได้ทุกคำ
- นา นอ เทอญ แท้
 - เอ๋ย ฤา เอย ดี
 - พี่ น้อง แส หนา
 - แม่ พ่อ เฮย บารนี้
๑๐. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ณ ธ บ่ ก็ นับเป็นคำครุ
 - คำครุ คือคำที่มีตัวสะกดได้ทุกแม่
 - คำลหุ ประสมกับสระ อำ ไอ เอา
 - สายัณตะวันยาม เป็นคำลหุทุกคำ

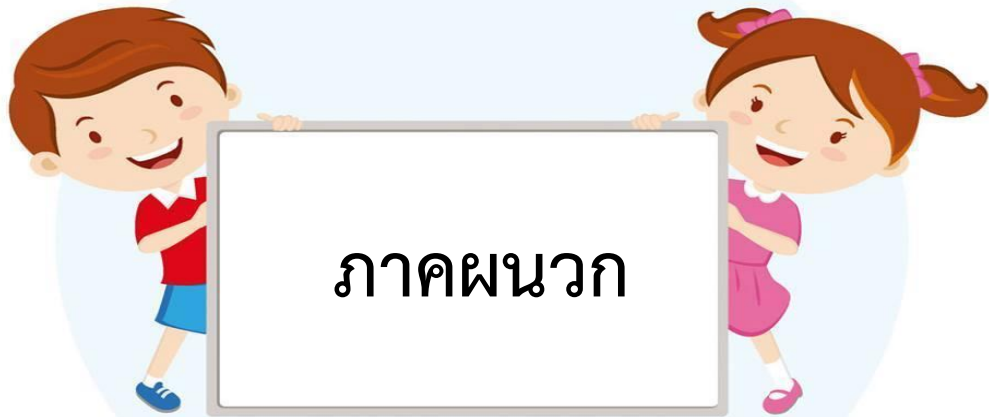

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.** กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓.
- กรมศิลปากร. **ประวัติและพระนิพนธ์ร้อยกรองเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร.** พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์, ๒๕๑๖.
- กำชัย ทองหล่อ. **หลักภาษาไทย.** กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, ๒๕๔๐.
- เดชาดิศร, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **โคลงโลกนิติ.** พระนคร : เกษมสุวรรณ, ๒๕๑๑.
- บรรจง ชาคัตตพงศ์. **เคล็ดลัทธิการแต่งคำประพันธ์ โคลง ร่าย ฉันท์ กาพย์ กลอน.** กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการจำกัด, ๒๕๑๖.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **บทละครพูดคำฉันท์เรื่องมัทนพาธา.** กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๒๕.
- เริงชัย ทองหล่อ. **หลักการประพันธ์.** กรุงเทพฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิง, ๒๕๕๘.
- วราภรณ์ บำรุงกุล. **ร้อยกรอง.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : บริษัทต้นอ้อ, ๒๕๓๗.
- วิเชียร เกษประทุม. **โวหารในวรรณคดีไทย.** กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์จำกัด, ๒๕๕๐.
- _____. **หลักภาษาไทย.** นนทบุรี : เพิ่มทรัพย์การพิมพ์, ๒๕๕๗.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. **๒๐๐ปี สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส.** กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์ปับลิชชิ่งกรุ๊ป, ๒๕๓๓.
- สุนทรภู่กับงานนิพนธ์อนุสรณ์สุนทรภู่ ๒๐๐ปี. กรุงเทพฯ : สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๙.

กระดาษคำตอบ
เรื่อง เรียนรู้หลักการประพันธ์

☐

ก่อนเรียน

☐

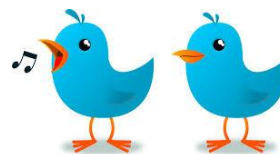
หลังเรียน

ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑.				
๒.				
๓.				
๔.				
๕.				
๖.				
๗.				
๘.				
๙.				
๑๐.				
คะแนนที่ได้				

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

แบบฝึกทักษะ เล่มที่ ๑ เรื่อง เรียนรู้หลักการประพันธ์
จำนวน ๑๐ ข้อ เวลา ๑๐ นาที

ข้อที่	ตอบ
๑.	ง
๒.	ก
๓.	ข
๔.	ง
๕.	ก
๖.	ค
๗.	ก
๘.	ง
๙.	ข
๑๐.	ข

แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๑ รับรู้ความหมาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่มีเนื้อความถูกต้อง และใส่เครื่องหมาย × หน้าข้อ ที่มีเนื้อความไม่ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

- ✓ ...๑. คำประพันธ์ คือถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์
- × ...๒. คำประพันธ์แต่ละชนิด แตกต่างกันไปตามกฎ ข้อบังคับและแผนผัง
- ✓ ...๓. คำประพันธ์ประเภทฉันทลักษณ์ที่มีการบังคับคำครุ-ลหุ
- ✓ ...๔. กาพย์ยานี ๑๑ หนึ่งบทมี ๔ วรรค วรรคหน้า ๖ คำ วรรคหลัง ๕ คำ
- × ...๕. บทร้อยกรองได้รับความนิยมนับตั้งแต่สมัยพระเจ้าอู่ทองเป็นต้นมา
- ✓ ...๖. คำประพันธ์ประเภทโคลงมีลักษณะพิเศษบังคับคำเอก คำโท
- × ...๗. คำประพันธ์ประเภทกาพย์มีการบังคับคำครุ-ลหุ เหมือนฉันท
- × ...๘. คำประพันธ์ประเภทฉันทลักษณ์ที่มีลักษณะพิเศษบังคับเสียงวรรณยุกต์ของคำท้ายวรรค
- ✓ ...๙. คำประพันธ์ประเภทกลอน-ไม่มีการบังคับคำครุ ลหุ
- × ...๑๐. ร่ายสุภาพ จัดเป็นงานประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว

แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๒ เข้าใจคุณค่า

คำชี้แจง นักเรียนจงอธิบายคุณค่าของบทร้อยกรองที่กำหนดให้ (๑๐ คะแนน)

๑. บทร้อยกรองนี้สะท้อนคุณค่าต่อผู้อ่านในด้านการให้ข้อคิดเกี่ยวกับความรัก คือมนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยน้ำและอาหาร ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งแต่สิ่งสำคัญคือจิตใจของมนุษย์ซึ่งถูกหล่อเลี้ยงด้วยความรัก

๒. บทร้อยกรองนี้แสดงคุณค่าต่อผู้อ่านในด้านการให้ข้อคิด หลักพึงปฏิบัติเกี่ยวกับการพูดนั้นมี ความสำคัญ และควรคำนึงถึงมารยาทในการพูดด้วย

๓. บทร้อยกรองนี้แสดงคุณค่าต่อผู้อ่านด้านการสะท้อนวัฒนธรรม ประเพณีและคตินิยมโดยสอน เกี่ยวกับแนวปฏิบัติต่าง ๆ ของผู้หญิงทั้งการวางตัวและการปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสม

๔. บทร้อยกรองนี้แสดงคุณค่าต่อผู้อ่านโดยแสดงข้อคิดคติธรรมว่า วัว ควายและช้าง เมื่อตายลงแล้วยังมีหนังและเขาหรืองา เหลือไว้ แต่มนุษย์เมื่อตายจากไปทุกสิ่งทุกอย่างในร่างกายก็สูญสลายไป คงเหลือเพียงแค่ความดี ความชั่วเท่านั้นที่ยังปรากฏอยู่

๕. บทร้อยกรองนี้แสดงคุณค่าต่อผู้อ่านในด้านการให้ข้อคิด คติเตือนใจเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน นั่นคือ การทำหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องหมั่นฝึกปรือและตั้งใจเรียนหนังสือ

(คำตอบอยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๓ วิเคราะห์ประเภทร้อยกรอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์บทร้อยกรองที่กำหนดให้ ว่าเป็นบทร้อยกรองประเภทใด และสังเกตจากอะไร (๑๐ คะแนน)

๑. เป็นบทร้อยกรองประเภท กลอนแปด (กลอนสุภาพ)
สังเกตจาก หนึ่งบทมี ๒ บาท หรือมี ๔ วรรค วรรคละ ๘ คำ
๒. เป็นร้อยกรองประเภท ร่ายสุภาพ
สังเกตจาก มี ๕ วรรคขึ้นไป แต่ละวรรค จะมี ๕ คำ และจบลงด้วยโคลงสองสุภาพ
๓. เป็นบทร้อยกรองประเภทกาพย์ฉบัง ๑๖
สังเกตจาก หนึ่งบทมี ๓ วรรค วรรคแรกมี ๖ คำ วรรคที่สองมี ๔ คำ และวรรคที่สาม มี ๖ คำ
๔. เป็นบทร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ
สังเกตจาก หนึ่งบท มี ๔ บาท แต่ละบาทจะมี ๒ วรรค มีบังคับคำเอก คำโทและมีคำสร้อย
๕. เป็นบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี ๑๑
สังเกตจาก หนึ่งบทมี ๔ วรรค วรรคแรกมี ๕ คำ วรรคที่สองมี ๖ คำ

แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๔ ไตร่ตรองคำเป็นคำตาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำที่กำหนดให้แล้วแยกชนิดคำเป็นและคำตายให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

คำเป็น	คำตาย
สังหรณ์	อนุญาต
กาลเวลา	หลับสนิท
ชื่นชม	ประเทศ
ภูมิใจ	ละเอียด
รอนแรม	ลิขิต
พราหมณ์	ประจักษ์
เล่าเรียน	เปียดเสียด
น้ำคลอง	รูปภาพ
ตริงตรา	พินิจ
เปลี่ยนแปลง	สกปรก

แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๕ เข้าใจคำครุ-ลหุ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำด้านขวามือ ตั้งแต่อักษร ก-ญ นำมาเติมในช่องว่าง หน้าข้อที่ ๑-๑๐ ที่มีลักษณะตรงตามคำครุ หรือ คำลหุ ที่กำหนดให้

.....**ก**.....๑. ครุ-ครุ

ก. อดทน

.....**ข**.....๒. ครุ-ลหุ

ข. วินัย

.....**ข**.....๓. ลหุ-ลหุ

ค. มลฤดี

.....**ข**.....๔. ลหุ-ครุ

ง. มุมนานะ

.....**ญ**.....๕. ครุ-ครุ-ครุ

จ. ประชาชน

.....**ณ**.....๖. ครุ-ครุ-ลหุ

ฉ. อนุญาติ

.....**ค**.....๗. ครุ-ลหุ-ครุ

ช. เตาะแตะ

.....**จ**.....๘. ลหุ-ครุ-ครุ

ซ. น้าติ

.....**ง**.....๙. ลหุ-ครุ-ลหุ

ณ. วาซาบิ

.....**ณ**.....๑๐. ลหุ-ลหุ-ครุ

ญ. สิ่งแปลกปลอม

แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๖ ระบุคำเอก - โท ไม่สับสน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำเอกและคำโทที่กำหนดให้ต่อไปนี้ แล้วแยกประเภทของคำให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

คำเอก = เฒ่า พี่ ร่ม แพทย์ มาก สระ เทพ เฟ่ง พิศ เกียรติ

คำโท = นี่ ทั้ง ให้ กล้วย บ้าง นั่ว พร้อม เกล้า เกลี้ยง

แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๗ แยกคำขึ้นต้น คำลงท้าย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่กำหนด เติมลงในช่องว่างให้ตรงกับลักษณะของคำขึ้นต้นหรือคำลงท้าย ในบทร้อยกรอง (๑๐ คะแนน)

๑.เอ๋ย ๒. บัดนั้น ๓. ครานั้น ๔.เมื่อนั้น ๕.สักวา

๖.เอ๋ย ๗. เทอญ ๘. แล ๙.นั้นแล ๑๐.จะกล่าวถึง

แนวคำตอบแบบฝึกที่ ๘ หลากหลายคำสร้อยเสริมความ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำในวงเล็บที่เหมาะสมกับคำสร้อยในบทร้อยกรองเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

๑.แม่ ๒. เลย ๓. ถา ๔.นา ๕.เอ๋ย

๖.เฮย ๗. กิติ ๘. แฮ ๙.พ่อ ๑๐.นอ

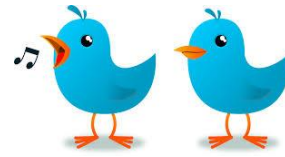

เพื่อน ๆ เก่งมากครับ

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

แบบฝึกทักษะ เล่มที่ ๑ เรื่อง เรียนรู้หลักการประพันธ์
จำนวน ๑๐ ข้อ เวลา ๑๐ นาที

ข้อที่	ตอบ
๑.	ก
๒.	ง
๓.	ก
๔.	ข
๕.	ก
๖.	ง
๗.	ข
๘.	ค
๙.	ง
๑๐.	ข

แบบบันทึกคะแนน

ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

คะแนนการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ผลการประเมิน
แบบทดสอบก่อนเรียน	๑๐ คะแนน		
แบบฝึกทักษะที่ ๑	๑๐ คะแนน		
แบบฝึกทักษะที่ ๒	๑๐ คะแนน		
แบบฝึกทักษะที่ ๓	๑๐ คะแนน		
แบบฝึกทักษะที่ ๔	๑๐ คะแนน		
แบบฝึกทักษะที่ ๕	๑๐ คะแนน		
แบบฝึกทักษะที่ ๖	๑๐ คะแนน		
แบบฝึกทักษะที่ ๗	๑๐ คะแนน		
แบบฝึกทักษะที่ ๘	๑๐ คะแนน		
แบบทดสอบหลังเรียน	๑๐ คะแนน		

